

Szennai "határjáró"

"Szördahe /Kaposzzerdahely/ felü, ahogy gyün az embör, balru van a Buksa /62./ Azt nem tom, hogy ez a név hunnajt ered, de igön szép domb. Van rajta sok szép fa, amölik a szennai legye-lőterülethő tartozik. Idónként ki szokták az öreggyit vágni, asztán kiemtik legyelőjog szörént. Kinek mennyi jár a fertál szesszió után. Akinék egy fertála van, az egy részt kap, aki-nek több, az ammód szörént többet kap. Képösleg kapi a farészt. A buksát igön szeretik a nyulak. Ott lüttem én is az ésó nyulat életömben a buksai dombódalon. A Buksa alatt van a Fekete högy alla /64./ Gondullom, hogy az elnevezés onnajt ered, hogy Fekete nevüknek vót régön nagyobb birtoktyik ott. Külömben ottannék folik a Határ árok, amölik Szennát, mög Szördahelt elválaszti. A Buksának a föltatása ara befelé a Sziz-ódal." Ajis szép fás rész, az ódala mög jó legyelő, a külömbörzök különösen kedvellik. Jobb felü mög van a Fenyősi düllő, gondullom ejis azé kapta nevit, mör valamikó fenves löhetett. Sok fenyőfa löhetött benne, mostand azomban már csak szántóterület, osztég mögön jó minőségü. A végiben van a Pótlék, ahunnajt azoknak pótlék ki a főggüket, akik-nek nem gyutott egészen annyi, amennyi járt vóna a mezei fődbü. A "Sziz ódal" /60./ föltatása a "Kéncsös /Kincses/mögye /120./" Aztat má magik is elgonduhattyák, hunnajt ered a neve! Ottannék vannak a legjobb fődek. Ajis érdökös dolog ám, hogy a Kéncsös mögyén mindönhun a tanitói fődek a legjobb, pedig a papi meg a jegyzői fődek is ott vannak egymás mellett. Ennek az a magyará-zattya, hogy abban az üdőben a tanító volt a nótárius. Tehát nem csuda, ha az ü főggye hármuk közü a legszöbb. A jegyzői fődek is jobbak, mint a papi fődek. Aszongyák, abba az üdőbe, igön zso-vár embör vót a pap. Sajnáta möghini ebédre a tagoséttó mérnököt. Nohát osztán a tanéttói fődek, meg a jegyzői fődek mindönhun szöbbek, mert hát a nótárius és a tanéttó az egy szömél vót, aztán annak vót annyi esze, hogy jó tartotta a tagoséttó mérnököt. Aztán mög azér is mondik Kéncsös mögyének azt a határrészt, mert hogy ott találak vóna egy aranybü való kecskét. Azt pedig csak a Török pincébü vihették oda, ahun a szultán egzik fő embörinek

igön gazdag kéncsökamrája vót. Dehát ez igön régön vót, errü irás sincsen, esztet én is ugy hallottam a régi öregöktü. Ha ük hazuttak, én is hazudok, de ha nem, akkó én is igazat mondok. Ennek a szomszédgyába van egy földterület, ahova nem gyalog mögy ki sok embör. Nem ám azé, mer igön nagy a domb, bár jól köll fómászni rá, hanem azé, mer a Sipos högyén van a temető. Már ugy értöm, a régi temető. Most már csak keveset temetnek ide. Sokan möghatak az őseink közü, mire betellött a "Sipos högyi" /86./ rész. Szép emlékük maradt az öregöknek a sok kopjafás sir. Mikó még az öreg Gönczi ur vót a muzijum igazgató, akkor mögbizták a Pozda bátyámat, hogy faraggyon uj fejfákat a régiek helött, aztán a fejfákat mög bevitték a muzijumba. Most ottannék mög löhet üket látni. A Sipos högye nagy földterületön van, ugyhogy csak egyrésze temető, másik része mög mezei földterület. Kapcsolódik hozzája a "Lázi domb" /84./. Nevit nem tom, hunnajd ered, de nóta az van rula. Mingyá el is mondom:

"Lázi dombra nem jó répat ütetni,
Özvegyasszon lányát nem jó szeretni,
Mer az özvegy maga is legént szeret,
Szenved is a szögén lánya öleget."

A Lázi domb aljában van a község hires műemlék temploma. A templommal szemben van egy régi utca, melyen keresztül Dada-pusztára, és Kaposmérőbe lehet elmenni. Ez a "Diákször." Nemcsak az utca, hanem a házhelyek, és a körülötte levő földek egy része is a Diákszerhez tartozik. Valamikor sok Deák nevü ember lakhatott ott, azért nevezték Diákszernek, nem pedig a /latinos/ diákság után. Érdemes megemlíteni, hogy ez az utca igen sáros volt. A házhelyeken közlekedtek. Az utca lakossága a maga erejéből kiköveztette az utat. Még mérnököt sem vettek igénybe az alapozáshoz.

A Diákszer vége a "Csucs" /35./ Magasan fekvő rész legmagasabbja: így érthető az elnevezés. A Csucs is fás terület; sok szép fát kivágtak és elhordtak onnan is. Egy másik tábla a "Nagyerdő." /18./ amely csak nevében él. Valamikor igen hires lehetett, de már egyetlen fa sincs benne: mindent kiirtottak. A Nagyerdő mellett van a bortermő "Károssa." /30./ A neve nem ismerős, hacsak ugy nem

lehet érteni, hogy a hegylének ott voltak "Károssai" azaz károsultjai.

Károssához kapcsolódik egy gyönyörű völgy a "Sütétvölgy" /Sütétvölgy/ /28./ Néhol meredek e völgy partja, a nap nem süt bele, félhomály van. Fás, földi szederrel benőtt oldalai vannak. Lankásabb hátain jó bor terem. A Sütét-völgy oldalából fakad egy csodaszép forrás, amely nemcsak festői környezetben van, hanem a vize is kitűnő. Ezt "Csörgekutnak" /29./ nevezik. Fák alatt, árnyas helyen ered, ahol, ahogy a szennaiak mondják: "Jó barna hús van!" /Azt mondják barna húsnek, ahol valóban nagy fák sűrűjében árnyas a hely, a meleg nem fülledt, mint az erdőben./

Szennában a virágnak nem jó, hanem "szép" szaga van. Valódi szépszagu virág, ciklámen terem vadon a "Cseberkin." /47./ Ez közel van a faluhoz. Ha kimegyünk, a "Csutora utcán." hamarosan a Cseberkire érünk. Ha felmegyünk a Cseberki dombra, gyönyörű kilátás nyílik a falura. Előttünk kigyőzik az utca, amint elkanyarodik Zselickisfalud felé a "Jókuti horhánál." Látszik az az ut is, ahol a "Kovácshegyei hordhánál" /49./ elkanyarodik az ut "Szembék" /Kaposzentbenedek/ /49./ felé.

A volt katolikus iskola mellett is egy "horha" kapaszkodik fel a Kincses megye felé. Ez a "Csécs horha." /88./ /A horhák vizmosásos területek, ahol a fő utvonalak keletkeztek. Innen is kiolvasható, hogy mindegyik valamely fő utvonalat köt össze más községekkel./ A Csécs horha Töröcskére vezet, vagy pedig az erdőbe, ahol a cigányok laktak: a "Pető erdőbe." /142./ A "Falusi erdő" azért falusi, mert ez a falubeli emberek tulajdona volt. Minden fertály földhöz tartozott egy hold erdő. A Falusi erdő Szennán 198 holdból állt. Minden évben kivágtak egy, esetleg két hold erdőt, s a fát kiosztották, "erdei jog szerint." Így biztosították a tüzelőellátást. Általában 40 éves terv szerint dolgoztak. Ahol kivágták az egy holdat, vagyis "taroltak," azt a következő évben becsemetézték és legközelebb 40 év múlva tarolták. Herceg Esterházy Pálnak több ezer hold földje volt itt,

de az mind erdő. A Zselickisfaludhoz tartozó Kardosfa volt az erdőgondnokság székhelye. Mérnök irányította a gazdaságot. Szennához kb. 4000 hold hercegi erdő tartozott. "Pető erdő", "Denna", /171/ "Kiss Denna", /170./ "Ótelek", /144./ "Mósa" /136./ közalapítványi erdő volt. Mósa Patcához volt közel, Denna, Ótelek Bárdudvarnokhoz. Hercegi erdők más faluk közelében is voltak; /a "Vitorági erdők." / lenyultak egészen Szigetvárig.

Denna erdejében nyugszik egy betyár: Nagy Pál. Sirhelyét "Pali temetés"-nek hívják. Hantját azóta rendszeresen gondozza valami ismeretlen kéz. "A "Pali temetéről" Ráth Végh István író is megemlékezik a "A pénz komédiája" c. művében. Régi idők emlékét őrzik a "Vár vize." /168/. "Várvizi erdő." Abban az időben vár állt ott és onnan látták el a várat vízzel. Egy másik erdő rész neve: "Zálogos." /164./ Valamelyik erdős zálogolt ott egy fatolvajt vagy pedig a földesúr adta zálogba, vagy valaki zálogba vette az erdőt. Ma már csak emlék, a zálogolók mind békésen alusznak valamelyik kakukkfüves temetőben.

Visszatérünk a fűhöz közelebb eső határterületekhez. Az új temetőt a Cseberki egy részéből hasították ki. Ha valakinek azt mondják, hogy hamarosan "kiviszik a Cseberkime", akkor nem sok jóval biztatják. A Völgyben, a Cseberki alatt húzódik a falu.

A "Tamás högye /111./ mög a Nyu högye /Nyul hegye/ /78./ arra igazán jó, hogy jól lehet róluk csuszkálni /szánkózni/. Jó dobantói vannak és csak úgy repül róluk a szán.

A "Borsos völgy," /76./ ha városban lenne, kirándulóhely volna. Gyógyörű ut vezet az alján, oldalában nagy fák nőttek. Élvezet arra járni, gyönyörködni a természet szépségében. A "Derék hegyen" jó bor terem. Sok régi pince volt ott.

Szépek a "Gáj," /107./ a "Csöndes" /79./ fákkal borított oldalai. Hosszan kísérik fentről a falu vonalait. Sok rókanyal tanyázik e sűrűben. A "Petörke" /43./ jó legelő és szőlőhegyi rész,

"Szembék felé" fekszik. Sok cseresznyefa van Szennán és külön-
későn érő cseresznyéik eladásából sok pénzt kapnak.

A "Zóka högy" /94./ sok Zóka nevű ember emlékét őrzi. Egy alkal-
lommal összeszámolták a Zókákat és 125-en voltak. Nem csoda
hát, ha van "Zóka högy" is. Ott igen jó borok teremnek.
Itt ezért is sok a ragadványnév; így különböztetik meg a csa-
ládokat: Zóka József kisbiró, Zóka János fimag, Zóka József tik,
Zóka Ferenc Gábor, Zóka József komherc, Zóka Ferenc nyilasi,
Zóka József pali, Zóka József pozda, Zóka József hájfejű pozda,
Zóka Ferenc pógár, Zóka József mikó, Zóka József furvézer,
Zóka Peti Lidia, Zóka Győri József, Zóka Dezső János, Zóka
Dani János, Zóka Ferenc szennai, Zóka Gyurkó János.

Sok Szennában a Bödő is. Bödő József Tamás, Bödő József vastag,
Bödő József fixi, Bödő Sándor dakó, Bödő Sándor honvéd. Istvánfiak:
Istvánfi Piros György, Istvánfi Sándor szóke, Szóke Barna Lidi.

A Zóka hegy aljában van egy határrész, ennek neve: "Sárkörtefa."
/106./ Sok rókalyukat lehet itt találni. Én is lőttem ott rókát.

A "Kemény vőgy" /42./ is jó bortermő hely. Jellegzetes főja a
"szökléd", azaz szelid gesztenye. Sokszor ettem a jó szennai gesz-
tenyéből.

A "Deregény" /58./ sík terület, persze zselici viszonylatban. Ott
tartották a vásárokat, a lőtéren a levente foglalkozásokat. A dere-
gényi rétek időnként elvizesednek, azért sáros a szénájuk, marha
nem igen eszi meg, csak a ló. A Deregény folytatása Szenna híres
dombja, a "Dáró". Magaslati pont és katonai gyakorlóter volt.
Akitől azt kérdezték /ha Kaposváron szolgált katona volt/, tudja-e
hol van Szenna? Akkor azt felelték mindig: Bár ne tudnám hol van,
de sokszor megkuszatták velem a dara bombot! A Dáróban van a
"Török pince."

Az "Éleshegy" /26./ magas parttal és szép völgyekkel ékessége Szennának. Sok borospince van arrafelé, jó bor terem ott is. Magam többször voltam kint az Éleshegyen egy kománál s jóllehet nem vagyok borivó a szép szőlőhegyen, kedves vendéglátásban mindig sok örömem telt.

Meg kell emlékezni az "Imrő Lázról," /65./ amely a Kincses megye méltó társa. Aljában ennek is "kut" van. Nyul, fácán bőven akad a fák, bokrok között. Így aztán róka is megtalálható.

A "Csutora utca" /2./ azért Csutora utca, mert a szőlőhegyre arra járnak ki az emberek és a régi időkben csutorákban hozták haza a bort. Mert hát nem csak pipacsutora van, hanem burcsutora is. A bor csutora fából készült edény, amit a szijánál botra akasztottak és úgy vitték a hegyre, hozták a hegyről. Hazafelé, amikor már fütötte őket a hegyen elfogyasztott bor, dalolva jöttek lefelé az utcán. Mivel ebben az utcában van a volt református iskola, amely már több száz éves, kezdték úgy hívni: "Iskola utca".